

Nader onderzoek vleermuizen,
huismussen en gierzwaluwen
ter plaatse van:

**Foarwei 54
te Damwoude**

projectnummer

220679

TITELBLAD

RAPPORT			
Type onderzoek	Nader onderzoek vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen		
Locatie onderzoek	Foarwei 54 te Damwoude		
Projectnummer	220679		
Auteur	P. Lange		
Controle en vrijgave	M.K. Pinxterhuis		
Versie rapport	Versienummer:	Datum:	Reden vervallen:
	1.0	26 oktober 2022	Vigerende versie
Paraaf vrijgave			

OPDRACHTGEVER	
Naam	Eric Kooistra & Dirk Kooistra
Contactpersoon	Dhr. N. van Dalen
Adres	Druifstreek 72, 8911 LH LEEUWARDEN

UITGEVOERD DOOR		
		
info@ecoreest.nl www.ecoreest.nl		
Kantoor Zuidwolde Industrieweg 20 7921 JP Zuidwolde 0528 373 982	Kantoor Almere Landdrostdreef 124 1314 SK Almere 036 82 00 397	Kantoor Groningen Friesestraatweg 213 A-D 9743 AD Groningen 0596 633 355

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de ontheffingen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot Wet natuurbescherming.

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen dat is uitgevoerd ter plaatse van Foarwei 54 te Damwoude, in opdracht van Eric Kooistra & Dirk Kooistra. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen. De gebruikte foto's zijn afkomstig van Eco Reest, tenzij anders vermeld.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.

© 2022 Eco Reest BV.

Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren: Eco Reest 2022 Damwoude_220679_Foarwei 54_NO

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1.	INLEIDING.....	4
1.1	Aanleiding en doelstelling	4
1.2	Wettelijk kader.....	4
1.2.1	Vogelrichtlijn.....	4
1.2.2	Habitatrichtlijn, bijlage II van verdrag van Bern en Bijlage I van verdrag van Bonn	5
1.3	Leeswijzer	5
2.	PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN	6
2.1	Beschrijving projectgebied	6
2.2	Voorgenomen werkzaamheden en planning	10
3.	ONDERZOEKSOPZET	13
3.1	Vleermuizen	13
3.2	Huismus	13
3.3	Gierzwaluw	14
4.	RESULTATEN	15
4.1	Vleermuizen	15
4.1.1	Verblijfplaatsen	15
4.1.2	Foerageergebied.....	15
4.1.3	Vliegroutes.....	16
4.2	Huismus	16
4.3	Gierzwaluw	16
5.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
5.1	Functie van het projectgebied en effectbeoordeling	17
5.1.1	Vleermuizen.....	17
5.1.2	Jaarrond beschermde vogelnesten	17
5.2	Vervolgstappen	17
5.2.1	Ontheffing.....	17
5.2.2	Zorgplicht.....	17
5.3	Verantwoording	17
	LITERATUURLIJST.....	19

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader.

1.1 Aanleiding en doelstelling

De opdrachtgever is voornemens een gedeelte van het schoolgebouw ter plaatse van Foarwei 54 te Damwoude te renoveren en een gedeelte te slopen. Omdat de gewenste ontwikkeling effecten kan hebben op beschermde soorten, is het voornemen getoetst aan het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming.

In dat kader is door Eco Reest een quickscan uitgevoerd (rapportnummer 211183, datum 10 augustus 2021). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen.

Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten van één of meerdere soorten op de locatie bevinden is Eco Reest BV gevraagd nader onderzoek uit te voeren naar vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen ter plaatse van Foarwei 54 te Damwoude.

Doel van het nader onderzoek is driedelig:

1. Er wordt vastgesteld of en zo ja op welke manier, het projectgebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van:
 - Vleermuizen
 - Huismus
 - Gierzwaluw
2. Daarnaast wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) tot gevolg hebben.
3. Afhankelijk van de resultaten wordt bepaald of, en zo ja welke vervolgstappen nodig zijn.

1.2 Wettelijk kader

1.2.1 Vogelrichtlijn

De huismus en gierzwaluw zijn beschermde inheemse vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 5 van de Wnb is het verbod, bedoeld in het vierde lid, niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de

broedlocatie ongeschikt te maken. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Een aantal vogelsoorten maakt het gehele jaar gebruik van hun nest of zijn niet in staat zelf een nieuw nest te maken. Nesten van deze soorten, waaronder huismus en gierzwaluw, zijn jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

Nesten van soorten (waaronder spreeuw) met een jaarrond beschermd functioneel leefgebied, zijn alleen jaarrond beschermd als onvoldoende alternatieve nestmogelijkheden beschikbaar zijn.

1.2.2 Habitatrichtlijn, bijlage II van verdrag van Bern en Bijlage I van verdrag van Bonn

De vleermuis is een beschermde inheemse soortengroep als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn en is zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen onder andere kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de voortplantingsplaats of rustplaats worden hieronder gerekend. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen als hollen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd door artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

1.3 Leeswijzer

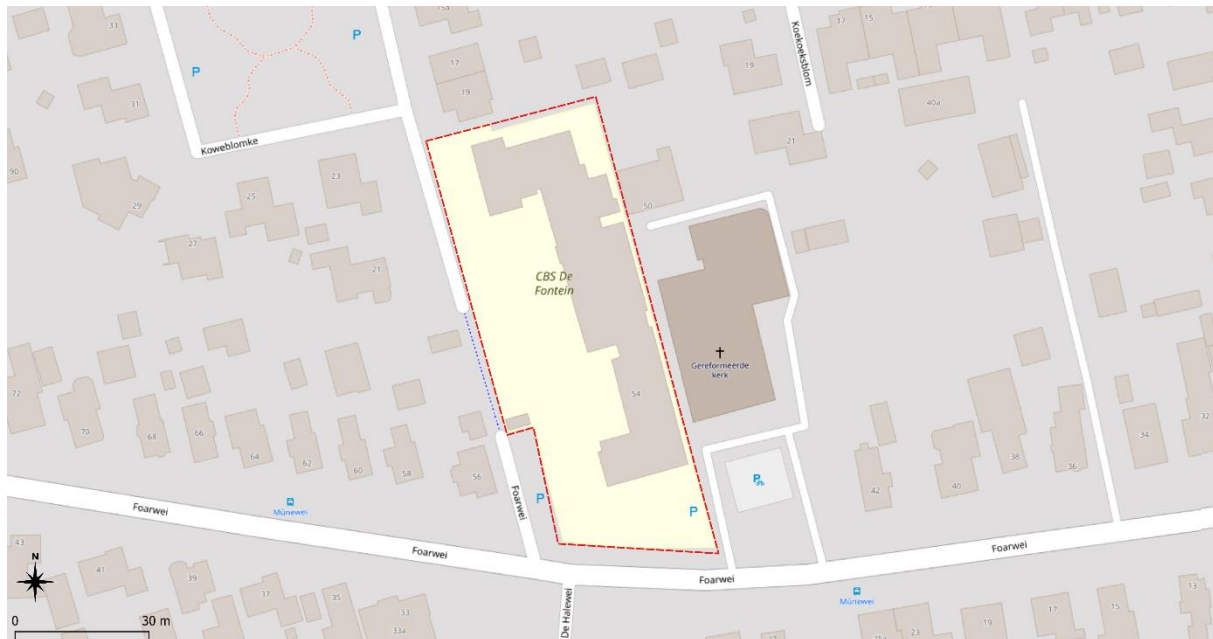
In hoofdstuk 2 wordt het projectgebied besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Besloten wordt met hoofdstuk 5; de conclusies en advies voor eventueel benodigde vervolgstappen voor het project.

2. PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

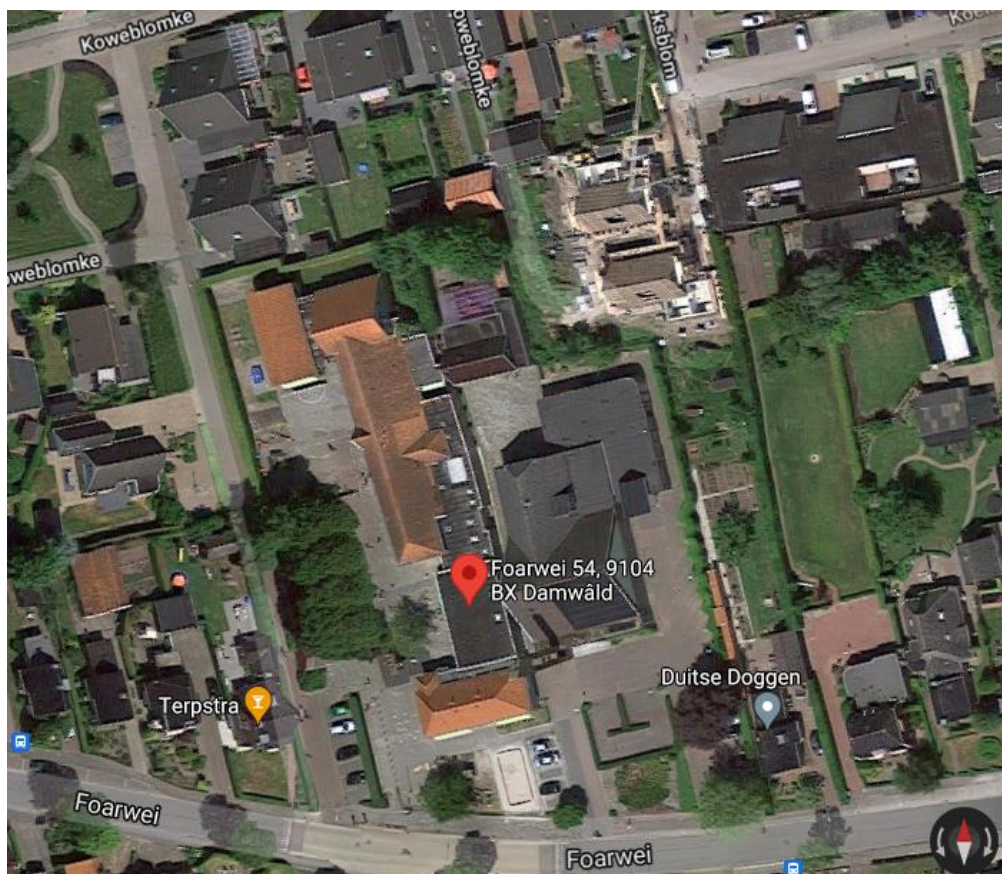
In dit hoofdstuk zijn het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden binnen het projectgebied beschreven.

2.1 Beschrijving projectgebied

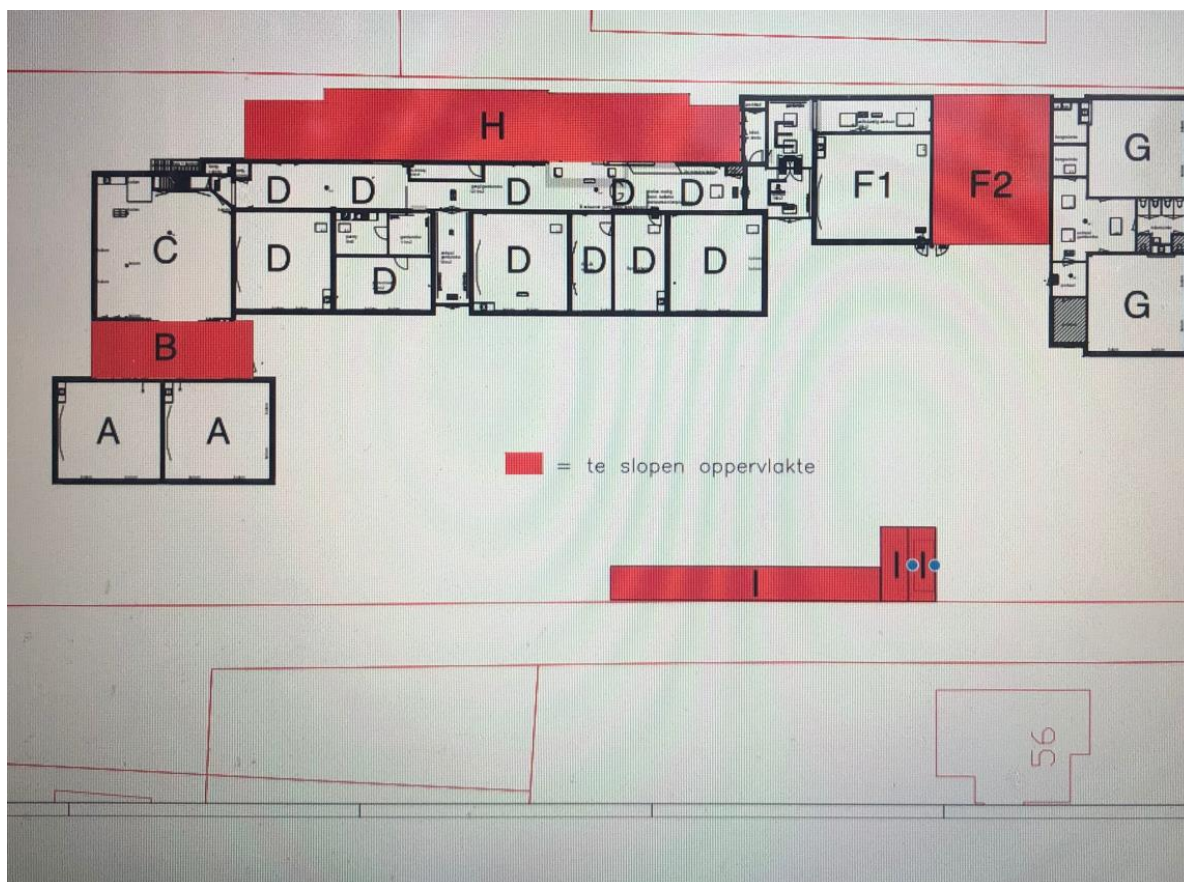
Het betreft een leegstaand schoolgebouw dat is gelegen aan de Foarwei 54 te Damwoude, zie de topografische kaart en luchtfoto in figuur 2.1 en 2.2. Het gebouw is opgedeeld in een aantal delen, A tot en met I, zie figuur 2.3.

Figuur 2.1 Projectgebied (rood omlijnd) (bron achtergrondkaart: ArcGIS).

Figuur 2.2 Luchtfoto (bron: Google Maps).

Figuur 2.3 Indeling schoolgebouw, A tot en met I, te slopen gedeeltes gebouw in rood (bron: Rend).

Het gebouw is opgetrokken uit een gemetselde spouwmuur, heeft deels een plat dak en deels een zadeldak met dakpannen. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op specifiek voor fauna relevante bouwkundige kenmerken, zoals toegankelijkheid van de spouwmuur en het dak.

Op het westelijke deel van het schoolplein staan vier grote lindes, het is nog niet bekend of deze behouden blijven.

Figuur 2.4 tot en met 2.7 zijn overzicht foto's van het schoolgebouw.

Figuur 2.4 Zuidgevel bouwdeel A, lage corridor is bouwdeel B en helemaal rechts de westgevel van bouwdeel C.

Figuur 1.5 Noordgevel van gebouwdeel C.

Figuur 1.6 Westgevel van gebouwdeel F.

Figuur 1.7 Noordelijk dakvlak van gebouwdeel G

Het schoolgebouw ligt in het centrum van Damwoude, de omgeving bestaat derhalve uit woningen, utiliteitsbouwen – zoals de ten oosten gelegen kerk – en straten. Ten noordwesten van het gebouw ligt een klein grasveld annex parkje.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning

De opdrachtgever is voornemens om het schoolgebouw te verbouwen tot elf appartementen. Daartoe wordt een aantal delen van het gebouw gesloopt. De overige gedeeltes van het gebouw worden gerenoveerd. In figuur 2.8, 2.9 en 2.10 zijn achtereenvolgens de huidige situatie, de nieuwe situatie en de te slopen gedeeltes van het gebouw weergegeven.

Figuur 2.8 Huidige situatie (bron: Rend)

Figuur 2.9 Nieuwe situatie (bron: Rend)

Figuur 2.10 Te slopen gedeeltes van het gebouw (bron: Rend)

De vier grote lindes worden mogelijk gekapt, hier is nog geen definitieve beslissing over genomen.

De planning van de werkzaamheden is nog niet bekend en is eveneens deels afhankelijk van de uitkomsten van onderhavig onderzoek.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2021). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van vijf bezoeken. Hiervan zijn drie rondes uitgevoerd tijdens de kraamtijd van vleermuizen. Daarnaast zijn twee bezoeken uitgevoerd tijdens de paartijd van vleermuizen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook de functie vliegroute en leefgebied onderzocht.

Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Anabat Scout) is de aanwezigheid van kraam-, zomer- of paarverblijfplaatsen van vleermuizen in het pand in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is het projectgebied twee uur lang onderzocht op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, waaronder de meervleermuis. Vier onderzoeksrondes hebben plaatsgevonden in de avonden, na zonsondergang. Eén onderzoeksrond is uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

De onderzoeken in de kraamperiode zijn met meer veldwerkers uitgevoerd dan in de paarperiode, omdat hierbij extra is gelet op in- en uitvliegende dieren, terwijl bij het onderzoek naar paarverblijven de nadruk lag op geluidswaarnemingen (baltsgeluiden).

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of BatExplorer. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksrondes vleermuizen

Ronde*	Datum (2022)	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
KR1	31-05-2022	21:48	21:19	23:49	12	2	Licht bewolkt	Geen	2
LV	22-06-2022	22:04	21:34	00:04	16	2	Helder	Geen	2
KR2	01-07-2022	05:24	03:24	05:24	15	2	Bewolkt	Geen	1
PR1	28-08-2022	20:36	20:36	00:06	17	2	Bewolkt	Geen	1
PR2	17-09-2022	19:50	19:50	23:20	12	2	Bewolkt	Geen	1

*KR: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen, LV: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen voor laatvlieger, PA: Ronde paarverblijfplaatsen

3.2 Huismus

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd overeenkomstig de eisen uit het Kennisdocument Huismuis (BIJ12, 2017). Dit document schrijft voor dat er twee veldbezoeken moeten plaatsvinden in de periode van 1 april tot 15 mei. Deze veldbezoeken moeten tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang worden uitgevoerd bij droog weer.

Het doel van het nader onderzoek naar huismussen is het vaststellen of uitsluiten van jaarrond beschermde nestplaatsen van deze soort binnen het onderzoeksgebied. In geval er sprake is van nestelende huismussen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker om het exacte gedrag en de nestlocaties in detail te kunnen bepalen. Nestlocaties zijn vastgesteld op basis van nest-indicerende waarnemingen, zoals zingende mannetjes, bezoeken aan potentiële nestplaatsen, transport van nestmateriaal en transport van voedsel voor de jongen.

Het onderzoek naar huismussen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.2 Uitgevoerde onderzoeksronden huismus

Ronde*	Datum (2022)	Begintijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
HM1	4-5-2022	05:57	15:35	15:55	12	2	1
HM2	16-5-2022	05:34	08:58	09:20	16	3	1

*HM: huismuscontrole

3.3 Gierzwaluw

Het doel van het nader onderzoek naar gierzwaluwen is het vaststellen of zo ja hoe het onderzoeksgebied gebruikt wordt door gierzwaluwen. In geval er sprake is van nestelende gierzwaluwen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Het onderzoek naar gierzwaluwen is uitgevoerd middels drie veldbezoeken in de avond (zie tabel 3.3) in de periode 1 juni tot 15 juli, conform de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie 2017). Hierbij is het onderzoek gestart één uur voor zonsondergang.

Tijdens het onderzoek is ernaar gestreefd alle nestplaatsen exact vast te stellen, waarbij in- of uitvliegende of roepende gierzwaluwen zijn genoteerd. Om het aantal nestplaatsen op voldoende betrouwbare wijze vast te stellen, is de capaciteit aan onderzoekers aangepast aan het projectgebied. Hiermee wordt ervoor zorggedragen dat gedurende het onderzoek het gehele onderzoeksgebied steeds kan worden overzien.

Het onderzoek naar gierzwaluwen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.3 Uitgevoerde onderzoeksronden gierzwaluw

Ronde*	Datum (2022)	Zon onder	Begintijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
GZ1	31-05-2022	21:48	21:19	12	2	Licht bewolkt	Geen	2
GZ2	22-06-2022	22:04	21:34	16	2	Helder	Geen	2
GZ3	02-07-2022	22:03	21:33	19	2	Bewolkt	Geen	1

Het eerste bezoek is uitgevoerd op 31 mei, wat buiten de optimale onderzoeksperiode valt. Echter, gezien het gaat om een enkele dag te vroeg, is het onwaarschijnlijk dat deze afwijking effect heeft op de resultaten.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

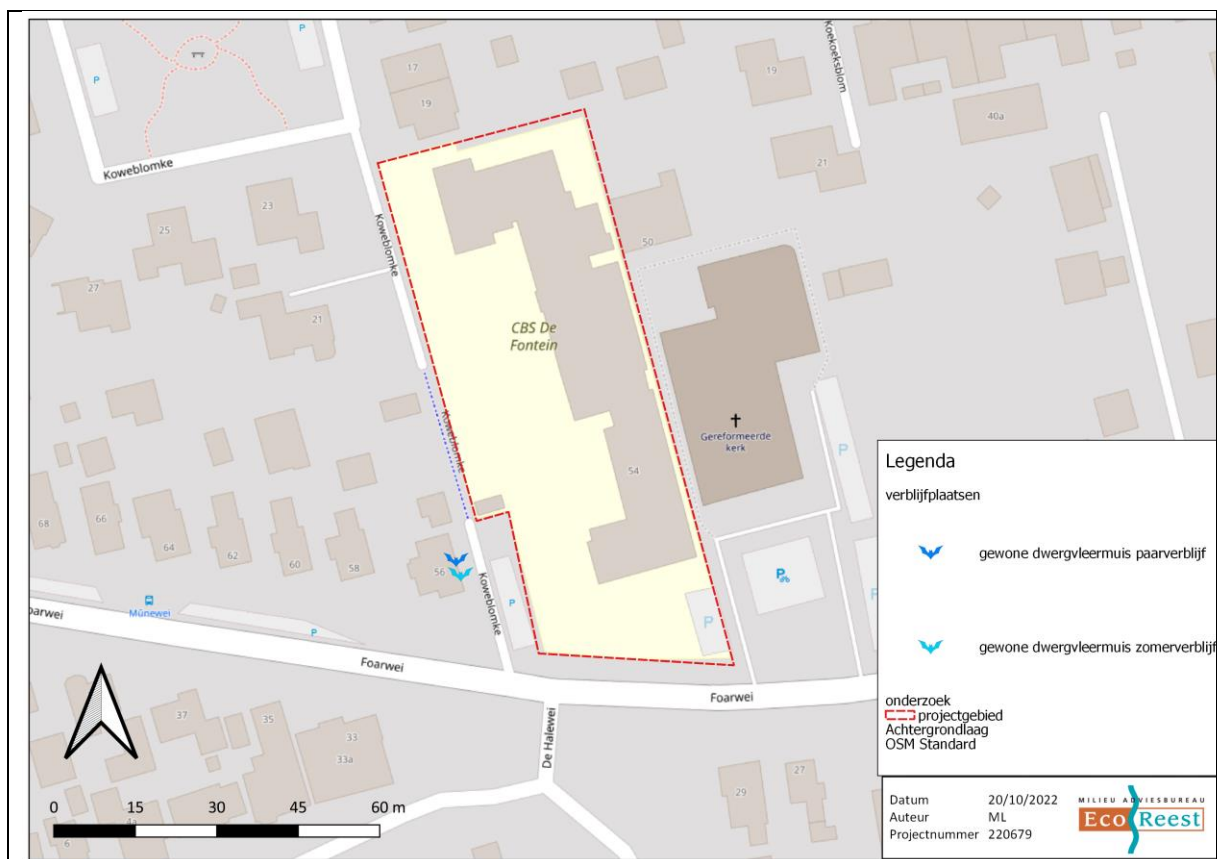
4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn in het projectgebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Tijdens het onderzoek zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen binnen het projectgebied. Bovendien is binnen het projectgebied geen (zwerm)gedrag waargenomen dat wijst op een verblijfplaats van vleermuizen. Hieruit wordt geconcludeerd dat er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het projectgebied.

Tijdens het veldbezoek zijn buiten het projectgebied twee verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Aan de Foarwei 56 onder de 7^e kantpan links van de schoorsteen aan de oostgevel is een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis waargenomen. Aan de Koweblomke boven het dakje van de voordeur aan de oostgevel is een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis waargenomen. Figuur 4.1 weergeeft deze waarnemingen in kaart.

Figuur 4.1 Waarnemingen vleermuizen

4.1.2 Foerageergebied

Het projectgebied wordt gebruikt om te foerageren door gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het gaat om lage aantallen. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig in de vorm van tuinen en plantsoenen. Het gaat daarom niet om een essentieel foerageergebied.

4.1.3 Vliegroutes

Binnen het projectgebied zijn gewone dwergvleermuizen, een ruige dwergvleermuis, en laatvliegers overvliegend waargenomen. Het gaat hier om lage aantallen. Er wordt daarom binnen of rond het projectgebied geen essentiële vliegroutes verwacht.

4.2 Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn geen nestplaatsen van huismussen waargenomen. Daarnaast zijn in het onderzoeksgebied en de directe omgeving geen foeragerende huismussen waargenomen.

4.3 Gierzwaluw

Tijdens het veldonderzoek zijn geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Hieruit wordt geconcludeerd dat er geen nestplaatsen van gierzwaluw in het onderzoeksgebied aanwezig te zijn. In en direct rond het projectgebied zijn circa zes foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Deze vertoonden geen binding met de onderzochte panden.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen die uit de resultaten van de veldbezoeken voortvloeien. De resultaten worden behandeld per soort(groep).

5.1 Functie van het projectgebied en effectbeoordeling

5.1.1 Vleermuizen

Uit de resultaten van het vleermuisonderzoek komt het volgende naar voren:

Tabel 5.1 Resultaten vleermuisonderzoek

Soort	kraamverblijf	zomerverblijf	paarverblijf	winterverblijf	overtreding Wnb
Gewone dwerg	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee
Ruige dwerg	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee
Laatvlieger	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee
Meervleermuis	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee

Bij de voorgenomen sloop- en renovatiewerkzaamheden worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen beschadigd, vernield en verstoord. Hiermee is geen sprake van een overtreding van artikel 3.5 (2^e en 4^e lid) van de Wnb.

Binnen het projectgebied zijn foeragerende en doortrekkende vleermuizen waargenomen. Gezien de lage aantallen gaat het hier niet om een essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes. Bovendien zijn in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig.

5.1.2 Jaarrond beschermde vogelnesten

Tabel 5.2 Resultaten jaarrond beschermde vogelnesten

Soort	nestplaats	aantasting	essentieel leefgebied	aantasting	overtreding Wnb
Huismus	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee
Gierzwaluw	Geen	Geen	Geen	Geen	Nee

Bij de voorgenomen sloop- en renovatiewerkzaamheden worden geen nestplaatsen van huismussen of gierzwaluwen weggenomen. Hiermee is geen sprake van een overtreding van artikel 3.1 (2^e lid) van de Wnb.

5.2 Vervolgstappen

5.2.1 Ontheffing

Er is zijn geen verblijfplaatsen of essentiële foerageergebieden of vliegroutes van middelzwaar tot zwaar beschermde soorten aangetroffen. Daarom is in dit geval geen ontheffing van de Wet Natuurbescherming nodig.

5.2.2 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

5.3 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies,

indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill (2011): *Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*, De Fontein / Tirion Uitgevers B.V., Utrecht

Lindeboom, R. Gierzwaluwen in de stad Groningen. *De Grauwe Gors*. Jaargang 43 (2016): 26-34

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017).
Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Wortelboer, R. 2015. Gierzwaluwen nader bekeken: tien jaar waarnemingen met camera's bij nesten. *Limosa* 88 (2015): 57-73

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021

Websites

Website provincie
www.avifaunagroningen.nl
www.BIJ12.nl
www.libellennet.nl
www.NDFF.nl¹ (datum:)
www.natuurloket.nl
www.soortenbank.nl
www.sovon.nl
www.ravon.nl
www.vleermuis.net
www.vleermuizenindestad.nl
www.vlinderstichting.nl
www.zoogdierenatlas.nl
www.zoogdiervereniging.nl

¹ In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.